

Alle landets kommuner

Deres ref:

Vår ref:
19/362

Vår dato:
11.02.2019

Nasjonale mål og hovedprioriteringer for de sosiale tjenestene i arbeids- og velferdsforvaltningen 2019

Formålet med kommunebrevet er å formidle forventninger til kommunens forvaltning av de sosiale tjenestene og å informere om NAVs prioriteringer og utviklingstrekk som er relevante for kommunenes forvaltning av de sosiale tjenestene i 2019. Det er Arbeids- og velferdsdirektoratet som har det nasjonale fag- og forvaltningsansvaret for området.

Overordnede føringer for de sosiale tjenestene

Sosialtjenesteloven inngår i NAVs og kommunens samlede velferdsansvar, og setter rammer for de kommunale tjenestene NAV-kontoret skal utføre og medvirke inn i. Det er et mål at tjenestene bidrar til å forebygge og redusere fattigdom, fremmer sosial inkludering og bidrar til å bygge et sterkere sosialt sikkerhetsnett.

Prioriteringer og satsinger for de sosiale tjenestene i 2019

Individuelle og konkrete vurderinger av brukers hjelpebehov

Sosialtjenesteloven er samfunnets siste sikkerhetsnett og skal fange opp hjelpebehov som ikke ivaretas av andre ordninger. Helhetsperspektivet, familien og særlig barna er viktig å ta hensyn til når det gjelder tjenester etter loven.

Hovedprinsippet for sosialhjelp er at det skal foretas konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov, stønadsbeløp og stønadsform. NAV-kontoret har både rett og plikt til å foreta skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt sak. Hvis personen har barn skal det tas hensyn til barnas behov i alle vurderinger.

Tilgjengelige tjenester

Sosialtjenesteloven skal ivareta de vanskeligst stilte. Personer som er i en vanskelig livssituasjon kan ha behov for øyeblikkelig hjelp. Søknader om hjelp i en nødssituasjon må behandles raskt, ofte samme dag som søknaden er mottatt. Dette krever stor grad av tilgjengelighet, også når det gjelder åpningstider. Kommunen må sikre at NAV-kontoret yter forsvarlige tjenester etter sosialtjenesteloven.

Økt kompetanse

Satsing på Kompetanse er avgjørende for å sikre at NAVs medarbeidere har de kunnskaper og ferdigheter som trengs for å få mennesker i arbeid og skape gode brukeropplevelser. Kompetanse- og tjenesteutvikling i NAV-kontor skal skje gjennom statlig og kommunalt samarbeid. Tilsyn har avdekket at det flere steder er utfordringer med kompetanse på

ARBEIDS- OG TJENESTEAVDELINGEN // ARBEIDS- OG VELFERDS DIREKTORATET

Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse : Økernveien 94 // 0579 Oslo
Tel: 21071000

www.nav.no

forvaltningslov og sosialtjenesteloven. Arbeids- og velferdsdirektoratet anbefaler at kommunen prioriterer dette i sin kompetanseheving av egne ansatte.

I 2019 retter statlig del av NAV spesielt oppmerksomhet mot å øke kompetansen knyttet til markedsarbeid, veilednings- og inkluderingskompetanse.

Grunnopplæring av nytilsatte skal fortsatt gjennomføres i løpet av de første seks månedene. Dette for å sikre at nyansatte har en felles grunnkompetanse. Ny i NAV er obligatorisk for statlig ansatte og kan tilbys kommunalt tilsatte.

Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet (intro) er det sentrale virkemiddelet for integrering av nyankomne med fluktbakgrunn og deres familiegjennforente. Målet med introduksjonsprogrammet er overgang til arbeid eller utdanning, og det er klare politiske forventninger om at resultatene i intro må bli bedre.

På bakgrunn av et høyt antall asylsøkere i 2015 og årene før, er det i dag et rekordhøyt antall deltakere i introduksjonsprogrammene. Samarbeidsrundskrivet G-27/2017 legger opp til et tettere samarbeid mellom kommunen og NAV for økt arbeidsretting og bedre individuell tilrettelegging av intro, (jfr hurtigsporet) samtidig som det legges opp til et tettere samarbeid mellom kommunen og fylkeskommunen for å tilrettelegge for videregående (fag)opplæring i intro, for å ruste nyankomne til arbeidslivets behov for kvalifisert arbeidskraft. I følge samarbeidsrundskrivet skal kommunen sikre at det er samarbeidsavtaler om intro mellom kommunen og NAV, også der hvor intro ligger inne i NAV-kontoret. Samarbeidet om gjennomføringen av intro er sentralt i partnerskapet.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er et viktig virkemiddel for at mennesker med behov for tett og individuell tilrettelegging kommer inn i arbeidslivet. Rapportering fra NAV-kontorene viser at 49 prosent av deltakerne får arbeid etter gjennomført program. Studier viser også at mange opplever økt verdighet og får et bedre liv gjennom deltakelse i et kvalifiseringsprogram.

Fra tilsyn har man sett at ikke alle i målgruppen blir vurdert for KVP. De siste årene har antall deltakere ligget på et noenlunde stabilt nivå på omtrent 5500 deltakere.

På samme tid ser vi en vekst i antall langtidsmottakere av sosialhjelp.

Kvalifiseringsprogrammet er en rettighet for de som oppfyller vilkårene, og viser også svært gode resultater for målgruppen. Det er viktig at kommunene prioriterer programmet i 2019, og sikrer at NAV kontoret vurderer programmet for sine brukere og tilbyr program til alle som oppfyller vilkårene.

Med virkning fra 1.1.2019 er regelverket for KVP endret. Målsettingen er at programmet skal bli mer anvendelig og fleksibelt, samt å legge til rette for økt deltakelse og overgang til stabile arbeidsforhold.

Endringene i lovverket gjelder inngangsvilkår, varighet og innhold i kvalifiseringsprogrammet. Kort om endringene:

- Den nedre aldersgrensen for deltakelse i kvalifiseringsprogrammet endres fra 19 til 18 år.
- Det gjøres en språklig endring i loven for å presisere at kommunens lovfestede mulighet til å avslå søknad om kvalifiseringsprogram fordi arbeids- og velferdsforvaltningen ikke har mulighet til å tilby program, kun er ment for unntakstilfeller.

- Varighetsbegrensningen endres slik at program gis så lenge deltakeren oppfyller inngangsvilkårene, men likevel ikke lenger enn to år. Programmet kan unntaksvis forlenges med inntil ett år når særlige grunner tilsier det.
- Det er ikke lenger noen begrensninger for hvor mange ganger en person kan delta i kvalifiseringsprogrammet, så lenge inngangsvilkårene er oppfylt.
- Det er ikke lenger noen begrensninger i hvor mange ganger en person kan tas inn igjen i et midlertidig avbrutt program.
- Det åpnes for fravær uten kvalifiseringsstønning, slik at det gis mer rom for fleksibilitet med hensyn til f.eks. arbeidsutprøving, gjennomføring av kortere straff i fengsel og omsorg for barn
- Mulighetene for å gjennomføre utdanning, opplæring og læretid innenfor kvalifiseringsprogrammet utvides

Økonomisk rådgivning

Den offentlige innsatsen for å avhjelpe gjeldsproblemene i private hushold går langs to hovedlinjer. Den ene er gjeldsordningsloven med gjeldsordningsinstituttet, som administrerer de alvorligste gjeldsordningssakene. Mens den andre er innsatsen gjøres i NAV, med hjemmel i sosialtjenesteloven §17.

Landets fylkesmenn har i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, gjennom flere år systematisk drevet med kompetanseheving på dette fagfeltet. Fra 2019 presenteres et nytt kurskonsept, som retter seg mot ansatte i kommunene og ansatte i NAV. Dette utprøves og gjennomføres i samtlige fylker/regioner. Kurskonseptet inneholder fire deler. Et innføringskurs med innhold som bla. sosiologiske perspektiver, utviklingstrekk i samfunnet, barneperspektivet, viktigheten av samhandling, forebygging. Kurs i generell økonomisk rådgivning, der viktige juridiske problemstillinger knyttet til økonomi og gjeld blir presentert. Spesialistkurs, der juridiske problemstillinger belyses, men da med tyngre og mer spissede problemstillinger. Ekspertkurs, der det legges vekt på å bygge forhandlingskompetanse, der vi også spiller på eksterne aktører knyttet til særmenner.

Tilskudd til utvikling av tjenester i NAV-kontoret

Arbeids- og velferdsdirektoratet forvalter i samarbeid med Fylkesmannen tre tilskudd som er av særlig interesse for det sosialfaglige området. Tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i NAV-kontoret har som formål å stimulere til utvikling av sosiale tjenester som er hjemlet i sosialtjenesteloven. Gjennom nye arbeidsmetoder og samarbeidsformer skal brukerne oppleve økt kvalitet i tjenestene, og derigjennom bedring i levekår. De tre prioriterte områdene i 2019 er: - bruk av ordinært arbeidsliv, - oppfølging av barnefamilier, ungdom og innvandrere og -sikring av sårbare overganger, blant annet løslatelse etter straffegjennomføring, overganger mellom ulike tjenester, utdanning og arbeidsliv. Det er viktig at utviklingsarbeidet er godt forankret i ledelsen, og at det legges til rette for at det kan drives utviklingsarbeid på NAV-kontoret.

Aktuelle kommuner som mottok tilskudd til bekjempelse av barnefattigdom og tilskudd til oppfølgingstjenester i bolig i 2018 har fått tilsendt søknadskjema for 2019 fra fylkesmannen. 2019 er siste året for disse to ordningene. Tilskudd til oppfølgingstjenester er lagt inn i kommuneramma og tilskudd til bekjempelse av barnefattigdom er lagt inn i tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i NAV-kontoret. Søknadsfristen for disse tre ordningene var 1. februar 2019

Prosjekt Digitale innbyggertjenester, sosiale tjenester (DIGISOS)

Prosjektet utvikler digitale tjenester knyttet til økonomisk sosialhjelp på www.nav.no. Prosjektet lanserte *Veiviser for økonomisk sosialhjelp* i juni 2017. Veiviseren gir søker informasjon som er vesentlig når man skal søke om økonomisk sosialhjelp. Kommunene anbefales å lenke til denne veiviseren fra sine egne nettsider.

I 2018 leverte DIGISOS tjenesten digital søknad for økonomisk sosialhjelp. De som mottar flere tjenester fra NAV vil da kunne søke om både kommunale og statlige tjenester på nav.no. Så langt er 50 NAV-kontor i 22 kommuner koblet på løsningen slik at innbyggerne kan søke om økonomisk sosialhjelp digitalt. I 2019 vil løsningen tilbys øvrige kommuner og NAV-kontor. Informasjon om den videre tilgjengeliggjøringen av løsningen finner [her](#). Prosjektet planlegger å utvikle flere digitale tjenester. Blant annet en innsyns- og dialogtjeneste som gir søkere digital tilgang til opplysninger om saken sin og mulighet for dialog med NAV-kontoret. Informasjon om fremdrift i prosjektet vil publiseres fortløpende på NAV sin nettside. Det vises til Prop.1 S Arbeids- og sosialdepartementet, 2017-2018; «Samordning av NAV og kommunenes IT-systemer har potensiale til å gi betydelige gevinster for brukerne og «Økt handlingsrom for NAV-kontorene.

Prosjektet Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier - en RCT studie

Vi ber om fortsatt understøttelse i de 29 NAV-kontorene der prosjektet er etablert. Tilskudd til de deltagende kontorer som ønsker det, forlenges ut 2019; dette for å sikre familiearbeid første halvår 2019, og sikre mulighet for kontorene til å implementere kunnskap fra forskningen i øvrig drift og ta hensyn til dette i lokalt planarbeid. Sluttrapport fra OsloMet vil foreligge juni 2019. For mer informasjon henvises det til nav.no:

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Kunnskap/Forsok+i+regi+av+NAV/helhetlig-oppf%C3%B8lgning-av-lavinntektsfamilier>

Informasjon om utvikling i NAVs statlige tjenester i 2019

Det er noen endringer i NAVs tjenesteyting og drift som vi vil orientere om for å understøtte kommunenes overordnede styringsansvar for NAV. Regjeringens viktigste satsinger i arbeids- og velferdspolitikken for 2019 er blant annet:

- Ungdomsinnsatsen som skal sikre unge ledige raskere oppfølging fra NAV-kontoret for å komme i arbeid eller fullføre utdanning videreføres.
- Personer under 30 år, langtidsledige og innvandrere fra land utenfor EØS skal prioriteres i etatens oppfølgingsarbeid og ved tildeling av arbeidsmarkedstiltak. Langtidsledige, innvandrere fra land utenfor EØS-området og andre utsatte grupper på arbeidsmarkedet vil fortsatt bli prioritert.
- Økt myndighet og handlefrihet til NAV-kontorene. Det gis økte ressurser for å kunne følge opp brukere i kontorene.

Nedenfor følger en orientering om de viktigste utviklingstrekkene som vil gjennomføres i 2019 for den statlige delen av NAV.

Ny regional struktur i NAV

NAV har gjennom 2018 forberedt og gjennomført etableringen av ny struktur for å tilpasse seg regionreformen. NAV har hatt 19 fylkesadministrasjoner. De nye virksomhetene skal gi:

- Styrking av arbeidsgiverrettede og individrettede tjenester
- Bidra til ett NAV med større fokus på regional innovasjon og utvikling
- En mer kostnadseffektiv organisasjon
- Bidra til rom for større og mer robuste NAV-kontor

Fra 2019 har NAV kun 12 fylker/regioner.

Den regionale utviklingen i 2019 vil i hovedsak omfatte endringer på kommune og kontornivå. NAV sine fylkesorganisasjoner og kontorer skal gjennomføre planlagte kantorsammenslåinger vedtatt i Stortinget og vertskommunesamarbeid sammen med partnerskapet i aktuelle kommuner. Direktoratet v/Etableringsstøtteprosjektet bistår og følger

opp kontorsammenslåinger. For informasjon om NAVs nye regioner og støttemateriell for kommuner som er under omorganisering, se www.nav.no:

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Om+NAV/Relatert+informasjon/nye-fylker-og-regioner-i-nav>

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Om+NAV/Relatert+informasjon/kommunereformen-og-nav>

Inkluderingsdugnaden i NAV

Arbeids- og velferdsetaten har en sentral rolle i regjeringens inkluderingsdugnad som er iverksatt for å øke overgangen til arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en. Unge under 30 år har særlig prioritet. Regjeringens inkluderingsdugnad har tre innsatsområder:

- Redusere arbeidsgivers risiko ved å ansette: For NAV innebærer dette blant annet økt arbeidsgiverkontakt, mer bruk av NAVs inkluderingsvirkemidler og bedre digitale løsninger
- Styrke tilbudet til personer med psykiske lidelser/rusproblemer: For NAV innebærer dette blant annet styrket samarbeid mellom NAV og helsetjenesten og økt satsing på individuell jobbstøtte (IPS)
- Økte muligheter til opplæring/utdanning: For NAV innebærer dette blant annet mer samarbeid med fylkeskommune og kommune om tilpassede opplæringstilbud for ungdom uten fullført videregående opplæring

Utvidet oppfølging

I Statsbudsjettet legger Regjeringen opp til at NAV-kontorene får økt myndighet og handlefrihet. Arbeids- og velferdsetatens oppfølgingstjenester i egen regi blir styrket med 50 millioner til IPS i 2019. Totalt er det nå satt av 250 millioner til oppfølgingstjenester i egen regi, som omfatter «Utvidet oppfølging» og Individuell jobbstøtte (IPS).

Oppfølgingstjenester i egen regi skal rettes inn mot personer som har behov for tett individuell bistand for å få og beholde en vanlig jobb. Dette er uavhengig av ytelse, og kan også benyttes av de som mottar sosialtjenester, herunder KVP og flyktningetjenesten. Det er ønskelig at kommunene ser på muligheten for å bidra til å styrke tjenesten lokalt, for at NAV-kontoret skal kunne gi et tilbud til enda flere.

Ny kravspesifikasjon for Varig tilrettelagt arbeid

Arbeids- og velferdsdirektoratet har utarbeidet en ny kravspesifikasjon til tiltaket Varig tilrettelagt arbeid. I den nye kravspesifikasjonen vektlegges brukermedvirkning og individuell tilpasning i tilbudet, samt økt bruk av ordinært arbeidsliv, med mulighet for permisjonsordninger. Kravspesifikasjon og oppdatert avtale for medfinansiering av VTA-plasser er tilgjengelig hos det lokale NAV-kontoret i løpet av uke 7. Kommunen bes kontakte NAV-kontoret for å få tilgang til kravspesifikasjonen.

Program for arbeidsrettede tjenester

I 2016 opprettet NAV Program for arbeidsrettede tjenester, som skal digitalisere den arbeidsrettede oppfølgingen og sykefraværsoppfølgingen.

Forenklet oppfølging, som skal forenkle og effektivisere den arbeidsrettede oppfølgingen av personbrukere. I år vil situasjonsbeskrivelsen digitaliseres og fra 1. februar vil vi alle personbrukere kunne ta i bruk vår nye CV-løsning.

Arbeids- og velferdsdirektoratet ønsker lykke til med det viktige samarbeidet i de lokale partnerskapene for å bidra til at flere kommer i arbeid, gode velferdstjenester og et sterkt sosialt sikkerhetsnett.

Vennlig hilsen

Sigrun Vågeng
Arbeids- og velferdsdirektør

Kjell Hugvik
Arbeids- og tjenestedirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur